

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ**INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS TO ENSURE THE RIGHTS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AND THEIR IMPLEMENTATION IN UKRAINE**

Каліущенко І.М.,

к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті робиться спроба визначити поняття міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, проаналізувати механізм впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у практику міжнародних організацій. Досліджено сучасний стан та проблеми щодо впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, міжнародне публічне право, міжнародні стандарти захисту прав людини, норми міжнародного права, захист прав людини.

В статье сделана попытка определить понятие международно-правовых стандартов обеспечения прав внутренне перемещенных лиц, проанализировать механизм внедрения международно-правовых стандартов обеспечения прав внутренне перемещенных лиц в практику международных организаций. Исследовано современное состояние и проблемы внедрения международно-правовых стандартов обеспечения прав внутренне перемещенных лиц в Украине.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, международное публичное право, международные стандарты защиты прав человека, нормы международного права, защита прав человека.

The article attempts to define the concept of international legal standards for the rights of internally displaced persons, analyze the mechanism of implementation of international legal standards for the rights of internally displaced persons. The modern state and problems concerning the implementation of international legal standards guaranteeing the rights of internally displaced persons in Ukraine.

International standards for the rights of IDPs are considered in broad and narrow sense. International legal standards guaranteeing the rights of internally displaced persons in the broadest sense is a set of principles and norms of international law embodied in international legal agreements relating to the rights of internally displaced persons and sought by every civilized state as a member of the world community. In more tangible (narrow) sense – is based on the norms of international agreements algorithm action to ensure the protection, rights and freedoms of internally displaced persons and the restoration of international and national bodies.

The mechanism of implementation of international legal standards for the rights of internally displaced persons has three main components: 1) international law governing relations with the participation of internally displaced persons; 2) international agencies that implement international law governing relations with the participation of internally displaced persons, and 3) special tools and methods that can effectively ensure the rights of internally displaced persons in space and time.

International mechanism of implementation of international legal standards for the rights of internally displaced persons is based on the application of the universal and specialized agreements regulating legal and procedural issues of the rights of the elderly. Specialized international agreements governing relations with the participation of internally displaced persons should be classified Guidelines on the movement of persons within the country.

By institutional mechanism element implementation of international legal standards for the rights of IDPs related international bodies versatile actions that should ensure human rights. Specialized international body (tool machinery), which is responsible for maintaining the rights of internally displaced persons is United Nations High Commissioner for Refugees.

Equally important is the issue of implementation of international legal standards guaranteeing the rights of internally displaced persons in Ukraine. Annexation of Crimea by Russia, the beginning of military operations in the Donetsk and Lugansk regions had led to large numbers of internally displaced persons in Ukraine. This situation requires political leadership and decisive action from the professional application of international standards and practices in the area of the rights of internally displaced persons, cooperation with international bodies and non-governmental human rights organizations that are closely involved in this problem. On the agenda is the issue of a comprehensive implementation of the Guidelines on the movement of persons within the country. However, the practical implementation of international legal standards for the rights of internally displaced persons in Ukraine requires improvements, including necessary amendments to the Law of Ukraine «On the rights and freedoms of internally displaced persons» in order to bring its rules in line with international law.

Key words: internally displaced persons, public international law, international standards of human rights, international law, human rights.

Після Другої світової війни ключові процеси щодо встановлення світового порядку завжди супроводжувалися пошуком компромісу або в крайньому випадку застосуванням «м'якої сили». Але на початку XXI століття структурні зміни у міжнародних відносинах між головними суб'єктами призвели до спалахів насильства, військового втручання та масових порушень міжнародного гуманітарного права. Прояв «нового інтервенціоналізму», коли держави беруть участь у врегулюванні конфліктів і при цьому реалізують власні інтереси «брудними» засобами, провокує різке поширення вимушеної внутрішньої міграції в країнах сучасного світу. Так, за даними Моніторингового центру з питань недобровільних переміщень, чисельність внутрішніх переміщених осіб у світі станом на 2014 рік досягла рекордної відмітки у 33,3 млн. осіб.

Поява в Україні вимушеної міграції у межах державних кордонів має конкретні причини і пов'язана з останніми внутрішніми політичними процесами, які призвели до анексії Росією АР Крим, початку військових дій на території Донецької та Луганської областей. Але слід визнати, що проблема забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб Україною є лише частиною загальносвітової проблеми вимушеної внутрішньої міграції, яка сьогодні набуває загрозливих масштабів. Окреслені тенденції об'єктивно потребують більш чіткого визначення міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, механізму їх впровадження в діяльність міжнародних організацій та практики захисту такої категорії осіб державами, які стоять перед необхідністю вирішення проблем, пов'язаних із вимушеною внутрішньою міграцією.

Питання, які стосуються міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, у свій час досліджувалися зарубіжними і вітчизняними науковцями лише частково, в межах розв'язання наукових завдань, пов'язаних із визначенням правового статусу біженців або осіб, які шукають притулку. Окремі аспекти механізму впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб розглядалися в працях С. Бритченко, М. Буроменського, В. Гринчака, О. Задорожного, О. Малиновської, В. Потапова, Г. Тимчик, С. Чехович, а також зарубіжних науковців: Г. С. Гудвін-Гілла, Р. Дженнінга, Дж. Хетеуей, Р. Уїлкінсона та інших. Складна політична ситуація у світі, яка спровокувала появу великої кількості внутрішньо переміщених осіб в різних країнах, привернула увагу науковців до проблем, пов'язаних із забезпеченням прав цієї категорії людей. Серед останніх публікацій із цієї тематики, що з'явилися у вітчизняному науковому середовищі, слід відзначити статтю І. Козинець, Л. Шестак «Міжнародні стандарти захисту та допомоги внутрішньо переміщеним особам» (2014 р.), у якій дається загальний аналіз міжнародно-правових актів, які регулюють правовий статус внутрішньо переміщених осіб, зокрема Керівних принципів з питань переміщених всередині країни осіб, розглядаються національні інструменти захисту та надання допомоги внутрішньо переміщеним особам в Україні. Водночас бракує більш змістовного аналізу питань, пов'язаних із забезпеченням прав внутрішньо переміщених осіб, постає необхідність у чіткому визначенні міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, аналізі механізму впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у національне законодавство України. Зазначені аргументи обумовлюють актуальність та вчасність обраної теми.

Головною метою статті є визначення міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, механізму їх впровадження, а також з'ясування сучасного стану та проблем застосування міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні. Для досягнення поставленої мети робиться спроба вирішити такі завдання: а) визначити поняття міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб; б) дослідити механізм (його елементи) впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у практику міжнародних організацій; в) охарактеризувати сучасний стан та виявити проблеми впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні.

На сьогодні вимушена внутрішня міграція набуває значних масштабів, про що свідчать статистичні дані, за якими чисельність внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у світі досягла рекордної відмітки у 33,3 млн. осіб, що вдвічі перевищує чисельність біженців (близько 16 млн.). Лише за 2013 рік їх кількість збільшилася на 4,5 млн. осіб. Найгостріший прояв ця проблема має в Сирії, Судані, Нігерії, Іраку. В Європі чисельність ВПО сягає 2,2 млн., у т. ч. в Азербайджані – 543 тис., Вірменії – 8 тис., Грузії – 206 тис., Росії – 34 тис., Туркменістані – 4 тис., Узбекистані – 3 тис. [1]. З початку 2014 року ця проблематика торкнулася й України. Так, за підрахунками Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, у результаті анексії Криму та антитерористичної операції на Сході України станом на червень 2014 р. вимушено залишили місця свого проживання і шукали притулку в інших регіонах країни понад 54 тис. громадян [2].

Поява в державі внутрішньої міграції досить часто пов'язується зі збройними конфліктами або міжетнічними сутичками, які у свій час мали місце у Вірменії та Азербайджані (конфлікт у Нагірному Карабасі), Грузії (Абхазія та Південна Осетія), Молдові (конфлікт у Придністров'ї)

та інших країнах. Наприклад, за останні двадцять років у результаті збройних конфліктів більше півтора мільйона осіб в Азербайджані, Вірменії та Грузії були змушені залишити свої рідні місця проживання. Кількість внутрішньо переміщених осіб у результаті громадянської війни у Сирії станом на 2015 рік перевищує 6,7 млн. осіб.

Разом із наростанням проблеми внутрішніх недобровільних переміщень у світової громадськості поступово формувалося розуміння необхідності вироблення спільних підходів до розв'язання проблем осіб, переміщених у межах власних країн, та надання суверенним державам міжнародної допомоги в цій сфері. За довгу практику міждержавних відносин спільні підходи до вирішення кризових ситуацій, які знайшли своє закріплення у нормах міжнародного права, отримали назву «міжнародні стандарти». Загальнолюдські стандарти прав особи визначають ту планку, нижче якої держава не повинна опускатися [3, с. 3]. Це максимально можливі мінімальні міжнародні норми-стандарти в різних сферах міжнародного спілкування, певні політико-правові орієнтири, зразки, до яких слід прагнути, які набули авторитету й визнання світовим співтовариством і виступають мірилом демократичної політики держав [4, с. 22].

Міжнародні стандарти забезпечення прав людини, на нашу думку, можна розглядати в широкому та вузькому значенні. У широкому розумінні – це загальновизнані принципи і норми міжнародного права у галузі прав людини, втілені у міжнародно-правових угодах, до забезпечення яких прагне будь-яка цивілізована держава як член світового співтовариства. У вузькому сенсі міжнародно-правовим стандартом можна назвати уніфікований алгоритм дій, які спрямовані на забезпечення конкретних прав людини (громадянських, політичних, культурних та ін.) або прав певної категорії осіб (біженці, жінки, діти та ін.).

Слід зазначити, що термін «забезпечення» щодо прав і свобод людини часто згадується у міжнародній правовій доктрині, проте недостатньою мірою визначаються його структурні та семантичні характеристики. Більшість вітчизняних науковців, що працюють у галузі міжнародного, конституційного та адміністративного права, категорію «забезпечення» структурують такими юридичними елементами, як «гарантування», «захист», «охорона» та «відновлення». Ця семантична єдність відповідає словниковим та енциклопедичним тлумаченням поняття «забезпечення», що тільки сприяє розширенню його правового контексту, зокрема щодо захисту прав і свобод ВПО. Відповідно до міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у широкому розумінні є сукупністю принципів і норм міжнародного права, втілених у міжнародно-правових угодах, що стосуються забезпечення прав ВПО, до яких прагне будь-яка цивілізована держава як член світового співтовариства. У більш предметному (вузькому) значенні – це заснований на нормах міжнародних угод алгоритм дій, спрямованих на гарантування, охорону, захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, а також їх відновлення міжнародними та національними органами.

Механізм впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, на нашу думку, повинен акумулювати три головні компоненти: 1) норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО; 2) міжнародні органи, які реалізують норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО і 3) спеціальні засоби та способи, які дають змогу ефективно забезпечувати права внутрішньо переміщених осіб у просторі і часі.

Норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО як визначальний елемент механізму впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, сконцентровані в угодах, що покликані регулювати певні сфери міжнаціо-

нальних відносин. Міжнародний механізм упровадження правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб базується на застосуванні норм універсальних та спеціалізованих угод, що регулюють правові та процедурні питання забезпечення прав ВПО. До універсальних угод, які встановлюють загальні принципи забезпечення прав ВПО, належить Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. До універсальних угод механізму впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб можна віднести й Конвенцію ООН 1951 р. про статус біженців і Протокол 1967 р., що стосується статусу біженців, адже багато процедур стосовно захисту біженців застосовується за аналогією й до ВПО.

До спеціалізованих міжнародних угод, які регулюють відносини за участі ВПО, слід відносити Керівні принципи з питання переміщення осіб усередині країни, схвалені у 1998 р. структурами ООН [5]. Ухвалюючи ці важливі постулати, світова спільнота виходила з того, що хоча чинне міжнародне гуманітарне право та норми із захисту прав людини поширюються на внутрішніх переміщених осіб, але в деяких аспектах вони не є достатніми для забезпечення належного захисту. Керівні принципи не є обов'язковим правовим документом, проте засновані на нормах універсальних угод, деталізують ті їх положення, які відповідають специфічним потребам ВПО, і пояснюють, як необхідно їх застосовувати в умовах внутрішніх недобровільних переміщень.

Керівні принципи містять визначення внутрішньо переміщених осіб, передбачають захист від недобровільного переміщення, допомогу під час переміщення, гарантії безпечного повернення, переселення та реінтеграції, а також визначають гарантії, що мають надаватися на всіх фазах процесу, або специфічні для кожної з них. Цей документ покликаний захистити ВПО від дискримінації, пов'язаної з їхнім становищем, забезпечити їм права і свободи, визначені міжнародним та національним законодавством. Разом із тим він не звільняє ВПО від індивідуальної кримінальної відповідальності за здійснення геноциду, злочинів проти людяності чи воєнних злочинів.

У Керівних принципах зазначено, що основний обов'язок і відповідальність за надання захисту і гуманітарної допомоги ВПО покладається на національну владу. ВПО має забезпечуватися захист від насильства, торгун, від голоду як методу ведення війни, від використання людей як захисного щита, недобровільного вербування до збройних формувань та від загроз подібних дій. ВПО мають право просити і отримувати необхідну допомогу. Насамперед потрібно задовольняти потреби найбільш незахищених категорій (діти без супроводу, вагітні жінки, інваліди, особи похилого віку). Влада повинна сприяти єдності сімей, пошукам зниклих родичів тощо.

Важливим є двадцятий принцип, відповідно до якого влада зобов'язана видавати ВПО всі документи, необхідні для визнання і реалізації їхніх прав, спростити заміну втрачених документів, не вимагати повернення в місця попереднього проживання за залишеними там документами. ВПО гарантується свобода пересування, тобто можливість шукати безпечного місця на території своєї країни, а також вільний виїзд за межі держави і пошук притулку за кордоном. Водночас вони мають бути захищені від недобровільного повернення чи переселення в місця, де може виникнути загроза їхньому життю чи здоров'ю. Компетентні органи несуть головну відповідальність за встановлення умов, які б забезпечили ВПО можливість повернутися до своїх домівок або переселитися для проживання в іншій частині країни, вони повинні докладати всіх зу-

силь для забезпечення реінтеграції тих, що повертаються. Причому має бути забезпечено всебічну участь ВПО у плануванні та організації їх повернення чи переселення. Влада повинна сприяти поверненню ВПО їхнього майна, а якщо це неможливо – надавати відповідну компенсацію. Значну увагу в Керівних принципах приділено діяльності гуманітарних організацій, співпраці з ними національних держав.

До інституціонального елементу механізму впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб належать міжнародні органи універсальної дії, які покликані забезпечувати права людини (ООН, ЕКОСОП, Рада з прав людини, МОМ тощо). Спеціалізованим міжнародним органом (інструментом механізму), що опікується питаннями ВПО, є Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, для якого у 1972 р. Генеральна Асамблея ООН розширила мандат на осіб, переміщених усередині власних країн. Верховний комісар ООН у справах біженців є ключовою міжнародною інституцією, яка цілеспрямовано займається питаннями забезпечення прав ВПО у світі. Верховний комісаріат, мандат якого спершу обмежувався особами, що опинилися за межами рідної країни, поступово почав допомагати або захищати репатріантів у межах їхніх країн та переміщених осіб, які перебувають у себе вдома в ситуації, що прирівнюється до становища біженців.

Останнім часом УВКБ бере участь у наданні допомоги репатріантам, а також конкретним групам переміщених усередині країни осіб, які не перетнули міжнародний кордон, але перебувають у становищі, аналогічному становищу біженців. Переміщення населення всередині країни викликало розробку УВКБ ряду критеріїв для визначення характеру та ступеня свого втручання у ситуації такого переміщення. Їх суть – УВКБ опікується цією проблемою, коли це буде сприяти припиненню появи чи розв'язанню проблем біженців. Проте це втручання не повинно бути перепорою для отримання притулку. Право просити його в інших країнах залишається в силі.

Спеціальні засоби та способи, які дають змогу ефективно забезпечувати права внутрішньо переміщених осіб у просторі і часі, перебувають у режимі постійного вдосконалення. Так, міжнародним співтовариством у 2005 році було узгоджено більш скоординований, всеохоплюючий та «передбачуваний» підхід до вирішення проблеми, відомий як «кластерний підхід». Був створений більш чіткий алгоритм прийняття рішень, який передбачав, що УВКБ ООН несе відповідальність за правовий захист, забезпечення тимчасовим житлом у надзвичайних ситуаціях, управління таборами для осіб, переміщених усередині країни. Інші агентства візьмуть на себе провідну роль з інших питань, наприклад, ЮНІСЕФ – у галузі водопостачання, забезпечення санітарії та харчування, Світова продовольча програма – у галузі матеріально-технічного постачання, Всесвітня організація охорони здоров'я – у сфері охорони здоров'я, ЮНІСЕФ та УКГП – у галузі телекомунікаційного забезпечення, Програма розвитку ООН – у питаннях довготермінової реабілітації та відновлення [6, с. 9-10]. З того часу захист ВПО став загальноприйнятим завданням на міжнародному, регіональному та національному рівнях. Проте можливості допомоги внутрішнім переселенцям залишалися обмеженими. У 2011 році УВКБ ООН ініціювало широкий перегляд глобального Кластера захисту, а в 2012 році виступило з новою програмною заявою і стратегією щодо забезпечення комплексного підходу до захисту. Замість того, щоб обмежуватися гуманітарною допомогою, він повинен охоплювати всі аспекти переміщення і продовжуватися до того часу, поки потреби і проблеми, пов'язані з переміщенням, залишаються невирішеними [7, с. 20].

Починаючи з 2014 року УВКБ та його представництво в Україні надають активну допомогу громадянам, які по-

страждали внаслідок конфлікту на Сході нашої держави. Наприклад, в останньому гуманітарному бюлетені, який містить інформацію про роботу УВКБ ООН в Україні у період з 20 січня по 9 лютого 2016 р., основна увага акцентувалася на таких питаннях: 1) загальний огляд ситуації на лінії розмежування та на всьому сході України; 2) проблеми у сфері захисту, свобода пересування через лінію розмежування, проблема доступу внутрішньо переміщених осіб до належного житла; 3) події у законодавчій сфері щодо набрання чинності закону, що посилює гарантії прав і свобод ВПО, зокрема, в частині скасування вимоги про продовження внутрішньо переміщеними особам терміну дії їхніх реєстраційних посвідчень кожні шість місяців; 4) надання допомоги, зокрема допомоги для термінового ремонту житла.

Не менш важливим є питання впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні. На сьогодні значні потоки ВПО залишаються однією з найскладніших з усього комплексу вітчизняних гуманітарних проблем. Це пояснюється тим, що Україна з часів незалежності не мала досвіду правового захисту осіб, які вимушені були покинути місця свого постійного проживання внаслідок військового конфлікту.

Станом на березень 2016 року, за даними Державної служби з надзвичайних ситуацій, з початку проведення на Сході України антитерористичної операції з тимчасово окупованої території і районів проведення АТО в інші регіони переселено 1 млн. 18 тис. 484 людини, в тому числі з Донецької та Луганської областей – 996,553 тис. осіб, з Автономної Республіки Крим і Севастополя – 21,931 тис. осіб, з них – 168,545 тис. дітей, 491,374 тис. інвалідів та осіб похилого віку [8]. Така ситуація вимагає від політичного керівництва рішучих та професійних дій із застосування відповідних міжнародних норм і практик у сфері забезпечення прав ВПО, взаємодії з міжнародними органами та неурядовими правозахисними організаціями, які щільно займаються цією проблемою. На порядку денному стоїть питання всебічної імплементації положень Керівних принципів з питання переміщення осіб усередині країни 1998 року.

Керівні принципи з питання переміщення осіб усередині країни хоча й не є обов'язковим правовим документом, але відображають універсальні норми міжнародного права, власне саме ті нормативно-правові акти, в яких віддзеркалюються міжнародні та національні законодавчі ініціативи саме в цій сфері. Взаємодіючи з універсальними нормами міжнародного права, національні органи влади не лише діють відповідно до їх нормативно-правових вимог, а й вносять до них належні доповнення чи уточнення, збагачують і розвивають національне право. Саме такий механізм імплементації має простежуватись у процесі застосування

ухваленого у 2014 році Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», його «дух та буква» повинні відповідати Керівним принципам з питання переміщення осіб усередині країни. Проте аналіз положень Закону та практики їх застосування з моменту набрання чинності виявляє низку суперечностей, що знижує цінність цього нормативно-правового акта як ефективного інструменту забезпечення прав ВПО в Україні.

Слід визнати, що аналіз Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», як і практики застосування його положень, становить предмет окремого дослідження, але вже зараз можна виділити такі окремі його вади та невідповідності нормам міжнародного права: 1) закон (ст. 12) передбачає, що людина втрачає статус ВПО за наявності певних підстав, тоді як на міжнародному рівні не існує узгодженого стандарту, який регулює припинення статусу ВПО; 2) відсутність законодавчого механізму надання додаткового захисту групам із притаманною уразливістю серед самих ВПО (неповнолітні, літні люди без підтримки родини, одинокі або вагітні жінки, батьки-одинаки, вдови та сироти, інваліди, травмовані особи та члени етнічних/релігійних меншин), а також інші проблемні положення.

Таким чином, міжнародно-правовим стандартом забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у широкому розумінні є сукупність принципів і норм міжнародного права, втілених у міжнародно-правових угодах, які стосуються забезпечення прав ВПО, тоді як у предметному (вузькому) значенні – це заснований на нормах міжнародних угод алгоритм певних дій, спрямованих на гарантування, охорону, захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, а також їх відновлення міжнародними та національними органами. Механізм упровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб повинен акумулювати три головні компоненти: 1) норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО; 2) міжнародні органи, які реалізують норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО і 3) спеціальні засоби та способи, які дають змогу ефективно забезпечувати права внутрішньо переміщених осіб у просторі і часі. В Україні норми міжнародного права, що регулюють відносини за участі ВПО, частково імплементовані в національне законодавство та покликані забезпечувати права ВПО у різних сферах життєдіяльності. Водночас практика впровадження міжнародно-правових стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні потребує вдосконалення: зокрема, необхідно внести зміни до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» з метою приведення його норм у відповідність до міжнародного права.

ЛІТЕРАТУРА

1. People internally displaced by conflict and violence. Global Overview 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.internal-displacement.org/assets/publications/2014/201405-global-overview-2014-en.pdf>
2. Різке збільшення внутрішнього переміщення в Україні / UN Refugee Agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unhcr.org.ua/uk/novini/novyny/1290-rizke-zbilshennya-vnutrishnogo-peremishchennya-v-ukrajini>
3. Тодыка Ю. Н. Всеобщая декларация прав человека и проблемы становления конституционализма в Украине / Ю. М. Тодика // Проблемы законности : Респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1998. – Вип. 36. – С. 3–12.
4. Чуб О. О. Універсальні міжнародно-правові стандарти політичних прав громадян / О. О. Чуб // Проблеми конституційного права й державного будівництва. – 2009. – № 102. – С. 21–28.
5. Руководящие принципы по вопросу о перемещении лиц внутри страны / Экономический и социальный Совет ООН (ЭКОСОС), 22 июля 1998. E/CN.4/1998/53/Add.2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.refworld.org.ru/docid/50b345932.html>
6. Уилкинсон Р. Крупнейшее упущение / Р. Уилкинсон // Беженцы. – 2005. – № 141. – С. 9–10.
7. The State of the World's Refugees : In Search of Solidarity, 2012. – 32 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unhcr.org/4fc5ceca9.html>
8. Кількість зареєстрованих внутрішніх переселенців в Україні перевищила мільйон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukranews.com/news/201849.Chislo-zaregistrirovannih-vnutrennih-pereselentsev-v-Ukraine-previsilo-million.uk>